

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTĄ PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

2021 m. balandžio 20 d. Nr. 4D-2020/1-1084
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau ir citatose vadinama – Departamentas) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo 2020 m. birželio 8 d. prašymą (toliau vadinama – Prašymas).

2. Pareiškėjas skunde rašo:

2.1. „<...> įkurtas UAB Y [uždaroji akcinė bendrovė „Y“; toliau vadinama – UAB „Y“; Y, Įmonė] [...] atliekų perdirbimo centras. Aplinkiniai gyventojai periodiškai jaučia sąvartyno tvaiką, dėl ko tarp vietos bendruomenės ir Aplinkos apsaugos agentūros [toliau vadinama ir – AAA] nuo 2014 m. vyksta teisminis ginčas“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

„UAB „Y“ atliekų perdirbimo centras įsikūręs netoli gyvenamųjų namų (artimiausias namas už 240 m). Taigi *de jure* į įmonės SAZ [sanitarinė apsaugos zona; toliau vadinama ir – SAZ] nepatenka gyvenamieji namai, tačiau akivaizdžiai nesilaikoma SAZ sumažinimo techninių sąlygų, taigi, mūsų nuomone, *de facto* įmonės SAZ turėtų būti toks, koks numatytas LR [Lietuvos Respublikos] Sveikatos apsaugos ministro 2004-08-19 įsakymu Nr. V-586 – [...] 500 m, taigi, faktiškai į SAZ patenka gyvenamieji namai“;

2.2. „[...] UAB „Y“ parengė atliekų perdirbimo centro teritorijos specialųjį planą, pagal kurį nustatyta nauja [...] SAZ, o būtent sumažinta ir sulyginta su įmonės teritorijos riba. Šis pakeitimas įregistruotas 2016 m. Specialiojo plano lydimuose dokumentuose, o būtent Poveikio visuomenei sveikatos vertinimo ataskaitoje [...], be kita ko, nurodyta, kad taikant taršos mažinimo priemones į aplinkos orą išsiskirs vos 0,189 t/metus amoniako. Būtent esant tokiems oro taršos parametrams ir pritarta išvada, kad galimas SAZ sumažinimas iki perdirbimo centro teritorijos ribos. Remiantis UAB „Y“ aplinkos oro taršos metinėmis ataskaitomis, iš minimos teritorijos į aplinkos orą išsiskyrė šie amoniako kiekiai: 2016 m. – 16,7534 t/m.; 2017 m. – 13,1238 t/m.; 2018 m. – 9,8452 t/m.; 2019 m. – 4,3417 t/m.“;

2.3. „Apie paaiškėjusią situaciją 2020-06-08 buvo informuotas Departamentas ir suformuoti 6 klausimai. [...] Departamentas [...] kreipėsi į Aplinkos apsaugos agentūrą; Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą prie LR SM [Lietuvos Respublikos sveikatos ministerija] [toliau vadinama ir – NVSC;VSC]; Širvintų rajono savivaldybės administraciją [...] dėl tarnybinės pagalbos suteikimo.

[...] Širvintų r. [savivaldybės] administracija suteikė pagalbą 2020-07-24 raštu Nr. 13-2999 [...]; VSC suteikė tarnybinę pagalbą 2020-07-15 raštu Nr. (10-11 14.1.2E)2-40448 [...];

AAA suteikė tarnybinę pagalbą 2020-07-08 raštu Nr. (30.1)-A4E-5941 [...]. 2020-08-14 raštu Nr. (5.8)-AD5-13604 [...] gavome atsakymą iš Departamento [...].

Pažymėtina, kad realiai neatsakyta į 1; 2; 3; 4; 6 klausimus. O svarbiausia nėra aišku, kuri atsakinga institucija turi užkardyti UAB „Y“ atliekų perdirbimo centro oro teršimą amoniaku viršijimą.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo:

3.1. „Įpareigoti atsakingą (-as) instituciją (-as) realiai ir motyvuotai atsakyti į 2020-06-08 raštu pateiktus klausimus 1; 2; 3; 4; 6“;

3.2. „Įpareigoti atsakingą (-as) instituciją (-as) realiai imtis efektyvių ir skubių veiksmų, kad būtų užtikrintas laikymasis SAZ specialiajame plane nustatytų oro teršimo parametru“;

3.3. „Inicijuoti teisinės bazės pakeitimus (jei tokie reikalingi), kad ateityje įmonėms neatsirastų nei praktinės, nei teorinės galimybės teršti aplinką didesniais oro teršalų kiekiais, nei leidžiama veiklos vykdymo teritorijoje“;

3.4. „Įpareigoti atsakingą instituciją pradėti administracinę ar baudžiamąją persekiojimą juridinių ir (ar) fizinių asmenų, kurie atsakingi už faktinį 22,97–69,44 kartų didesnį oro teršimą amoniaku, nei tai leidžiama toje teritorijoje.“

4. Pareiškėjas skundo tyrimui pateikė 2020 m. birželio 8 d. prašymą (Prašymas), kuriame Departamento prašė:

„1. Paaiškinti, kodėl įmonė turi leidimą (TIPK) išmesti 18,503 t/m. amoniako, kai pagal galiojančią teritorijos, kurioje išmetamas minėtas kiekis amoniako, specialųjį planą, galima išmesti tik 0,189 t/m. amoniako?

2. Kodėl įmonė faktiškai išmeta žymiai didesnius amoniako kiekius nei gali remiantis specialiuoju teritorijos planu? Ar įmonė dėl to yra bausta ar įspėta?

3. Informuoti, kokių veiksmų ir kada imsis Departamentas, kad užtikrintų specialiajame teritorijos planavimo dokumente nustatytą išmetamo amoniako kiekių kontrolę?

4. Kokių prevencinių priemonių imsis Departamentas, kad nebūtų viršijamas teritorijoje nustatytas išmetamo amoniako kiekis?

5. Paaiškinti, kokia sanitarinė apsaugos zona galioja veikloms, kurios nebuvo nurodytos PVSV [...]?

6. Nurodyti, kurios kontroliuojančios institucijos atsakingos už išmetamų teršalų kiekių kontrolę ir kas atsakingas už tai, kad įmonė nesilaiko nustatytų specialiųjų teritorijos reikalavimų.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, gavęs Pareiškėjo skundą, dėl informacijos ir ją patvirtinančių dokumentų gavimo kreipėsi į Departamentą, AAA, NVSC Vilniaus departamentą ir Širvintų rajono savivaldybės (toliau ir citatose vadinama – Savivaldybė) administraciją.

6. Iš Departamento Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, dokumentų (kopijos) nustatyta:

6.1. Pareiškėjo Prašymas Departamente gautas 2020 m. birželio 9 d. (reg. Nr. AD4-12259).

Departamentas 2020 m. birželio 29 d. rašte Nr. (5.8.)-AD5-10041 (toliau vadinama ir – 2020-06-29 Raštas), be kitos informacijos, nurodė:

„[...] vadovaujantis [...] Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių 28 punktu, persiunčiame Pareiškėjo Prašyme keliamus klausimus (išskyrus 4 klausimą) nagrinėti AAA, NVSC ir Savivaldybės administracijai pagal kompetenciją.

Rašte keliami klausimai susiję su skirtingų institucijų sprendimais ar veiklai išduotais leidimais, kuriose Įmonės vykdomai veiklai nustatyti skirtingi taršos į Aplinkos orą normatyvai.

Departamentui yra sudėtinga vertinti, kuriais iš Rašte minimų dokumentų reikėtų vadovautis nustatant, ar faktinė Įmonės tarša į aplinkos orą atitinka normatyvus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 34 straipsnio 1 dalies 1–3 punktais, AAA, NVSC ir Savivaldybės administraciją kompetencijos ribose prašome Departamentui suteikti tarnybinę pagalbą, būtiną atsakant į Rašte keliamą 4 klausimą.“

6.2. Dėl paskelbtos valstybės lygio ekstremalios situacijos visoje šalyje dėl koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės, dėl Departamente taikomo (taikyto) darbo nuotoliniu būdu bei atsižvelgiant į tai, kad „[...] karantino laikotarpiu (trukusio iki 2020 m. birželio 16 d.) Departamente susikaupė daug paklausimų (skundų), į kuriuos atsakyti galima tik atlikus fizinį patikrinimą nuvykus į vietą, taip pat dėl šių aplinkybių vėliau atsiradusio žmogiškųjų išteklių stygiaus, Pareiškėjo Prašyme keliami klausimai buvo išsiųsti nagrinėti pagal kompetenciją kitoms institucijoms pavėluotai.“

6.3. „AAA 2020 m. liepos 8 d. raštu Nr. (30.1)-A4E-5941 [toliau ir citatose vadinama ir – AAA 2020-07-08 Raštas], NVSC 2020 m. liepos 15 d. raštu Nr. (10-11 14. 1.2 E)2-40448 [toliau ir citatose vadinama ir – NVSC 2020-07-15 Raštas; 2020-07-15 Raštas], Savivaldybės administracija 2020 m. liepos 24 raštu Nr. 13-2999 [toliau ir citatose vadinama ir – Savivaldybės administracijos 2020-07-24 Raštas] pagal kompetenciją pateikė atsakymus į šioms institucijoms keliamus klausimus [...]“ (toliau kartu vadinama AAA, NVSC, Savivaldybės administracijos raštai).

„Departamentas, susipažinęs su aukščiau nurodytuose AAA, NVSC ir Savivaldybės administracijos raštuose pateikta informacija, įvertino, kad juose nėra pateikta informacijos apie teisės aktų (taip pat ir reglamentuojančių aplinkos apsaugą) pažeidimus“, 2020 m. rugpjūčio 14 d. raštu Nr. (5.8.)-AD5-13604 [toliau ir citatose vadinama ir – Departamento 2020-08-14 Raštas; 2020-08-14 Raštas] Pareiškėją informavo:

„Prašyme keliami klausimai susiję su skirtingų institucijų sprendimais ar veiklai išduotais leidimais, kuriuose Įmonės vykdomai veiklai nustatyti taršos į aplinkos orą normatyvai. Departamentas [...] 2020-06-29 Raštu AAA, [...] NVSC ir [...] Savivaldybės administracijai persiuntė Prašyme pateiktus klausimus (išskyrus 4 klausimą) nagrinėti pagal kompetenciją bei prašė suteikti tarnybinę pagalbą, būtiną atsakant į Prašyme keliamą 4 klausimą.

AAA 2020-07-08 Raštu, NVSC 2020-07-15 Raštu, Savivaldybės administracija 2020-07-24 Raštu pagal kompetenciją pateikė atsakymus į šioms institucijoms keliamus klausimus ir apie tai informavo Pareiškėją.

Departamentas, susipažinęs su aukščiau nurodytuose AAA, NVSC ir Savivaldybės administracijos raštuose pateikta informacija ir teikia atsakymą į Rašto 4 klausimą [...].

[...] Departamento paskirtis, vadovaujantis [...] Departamento nuostatais, yra aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymas. Departamentas pagal kompetenciją atlieka UAB „Y“ atliekų tvarkymo bazės veiklai [...] išduoto TIPK leidimo Nr. T-V.3-3/2014 [toliau ir citatose vadinama – TIPK leidimas 2014] sąlygų vykdymo kontrolę. Įmonės TIPK leidime 2014 numatytas leidžiamas išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekis 18,503 t/metus amoniako iš taršos šaltinio Nr. 601 (atliekų perdirbimo angaras). Rašte nurodytus amoniako kiekius per 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus Įmonė pateikė statistinėse oro taršos apskaitos metinėse ataskaitose ir deklaravo teikdama mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių deklaracijas. Įmonės į atmosferos orą išmesti amoniako kiekiai neviršija TIPK leidime 2014 nustatyto normatyvo. Departamentas, taikydamas prevencines priemones, kasmet vykdo Įmonės planinius patikrinimus ir taip siekia užtikrinti reguliarią TIPK leidimo 2014 sąlygų vykdymo kontrolę.“

Departamentas 2020-08-14 Rašte nurodė išsamią pateikto atsakymo apskundimo tvarką.

6.4. „Vadovaujantis Departamento direktoriaus 2019 m. vasario 13 d. įsakymu Nr. AD1-34 „Dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos 2019 m. ūkio subjektų patikrinimų plano patvirtinimo“, 2019 m. gruodžio 17 d. atliktas UAB „Y“ veiklavietės [...] planinis patikrinimas dėl gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymo teisėtumo už 2018 metus (patikrinimo aktas Nr. PA11-118 [...]). Patikrinimo metu aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimų nenustatyta.

Vadovaujantis Departamento direktoriaus 2020 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. AD1-146 „Dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos 2020 m. ūkio subjektų patikrinimų plano

patvirtinimo“, 2020 m. rugsėjo 20 d. atliktas UAB „Y“ veklavietės [...] planinis patikrinimas dėl gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymo teisėtumo už 2019 metus bei atliekų tvarkymo reikalavimų vykdymo (patikrinimo aktas Nr. PA11-57 [...]). Patikrinimo metu nustatytas AAA 2014 m. lapkričio 17 d. sprendimu Nr. (15.9)-A4-7265 UAB „Y“ atliekų tvarkymo bazės veiklai [...] išduoto TIPK leidimo 2014 sąlygų pažeidimas: viršytas didžiausias vienu metu leidžiamas laikyti atliekų kiekis. Už TIPK leidimo 2014 sąlygų pažeidimą artimiausiu metu UAB „Y“ atsakingam asmeniui numatoma surašyti administracinio nusižengimo protokolą, o UAB „Y“ (juridiniam asmeniui) taikyti Lietuvos Respublikos apsaugos įstatyme numatytas poveikio priemones.“

6.5. „Kol TIPK leidimas 2014 nepanaikintas jį išdavusios AAA ar teismo sprendimu, Departamentas neturi galimybės vertinti Pareiškėjo prašyme pateiktos informacijos kaip aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimo ir taikyti teisės aktuose numatytas administracinio poveikio priemones.“

6.6. Departamento nuomone, jeigu „[...] AAA ir/ar NVSC iniciatyva oro taršos mažinimo priemonės vykdant poveikio aplinkai vertinimo ar kitas procedūras būtų perkeltos į UAB „Y“ TIPK leidimo 2014 sąlygas bei TIPK leidime 2014 atitinkamai būtų nustatytas ženkliai mažesnis metinis leistinas į aplinkos orą išmesti amoniako kiekis, Departamentas turėtų galimybę kontroliuoti, kad būtų laikomasi tokių TIPK leidime 2014 nustatytų sąlygų ir reikalavimų, nustatytų aplinkos apsaugos normatyvų ir standartų.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse (toliau – ANK) ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme (toliau – AAĮ) nenumatyta Departamentui galimybė taikyti poveikio priemones fiziniams ir juridiniams asmenims už taršos mažinimo priemonių, nurodytų Poveikio visuomenės sveikatos vertinimo ataskaitoje, nevykdymą, tačiau jei [...] [AAA ir/ar NVSC] inicijuotų reikiamas procedūras, susijusias su poveikio aplinkai vertinimu ir TIPK leidimo 2014 sąlygų pakeitimu ar naujų įrašymu, atsirastų galimybė ūkio subjektui jas pažeidus taikyti atsakomybę pagal ANK 235 straipsnį ir AAĮ 55 straipsnį.“

7. Iš AAA Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, dokumentų (kopijos) nustatyta:

7.1. Departamento 2020-06-29 Raštas AAA gautas ir užregistruotas 2020-06-29 (reg. Nr. AS-4841). AAA atsakymą pateikė 2020-07-08 Raštu, kuriame, be kitos informacijos, Pareiškėjui pateikė paaiškinimą (šio rašto kopija pateikta Departamentui, NVSC, Savivaldybės administracijai):

„AAA, vadovaudamasi Taisyklių 76 punktu, 2014-11-17 sprendimu Nr. (15.9)-A4-7265 UAB „Y“ atliekų tvarkymo bazės veiklai [...] išdavė TIPK leidimą 2014.“

Paraišką TIPK leidimui 2014 gauti 2014-05-06 raštu Nr. (6.12)-13-1355 [toliau vadinama ir – Savivaldybės administracijos 2014-05-06 Raštas; 2014-05-06 Raštas] suderino Savivaldybės administracija ir 2014-08-08 raštu Nr. 12(12.46)2-9720 [toliau ir citatose vadinama ir – Savivaldybės administracijos 2014-08-08 Raštas] „Vilniaus visuomenės sveikatos centras (šiuo metu Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos ministerijos) su nustatytomis sąlygomis, kurios buvo įtrauktos į TIPK leidimą 2014. TIPK leidimas 2014 parengtas pagal su atsakingomis institucijomis suderintą paraišką ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento 2014-03-24 raštu Nr. (38-4)VR-1.7-1299 [toliau ir citatose vadinama ir – Vilniaus RAAD 2014-03-24 Raštas] priimtą galutinę atrankos išvadą dėl UAB „Y“ atliekų tvarkymo veiklos pajėgumų keitimo poveikio aplinkai vertinimo. Išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekiai (18,503 t/metus amoniako iš taršos šaltinio Nr. 601 atliekų perdirbimo angaras) TIPK leidime 2014 nustatyti pagal paraiškos ir TIPK leidimo 2014 išdavimo metu galiojusios aplinkos oro taršos šaltinių ir iš jų išmetamų teršalų ataskaitos duomenis.“

7.2. AAA 2020-07-08 Raštu „[...]“ atsakė į Pareiškėjo Prašymo 1 klausimą, kadangi pagal Taisyklių 13.2 punktą „[...]“ yra atsakinga institucija už TIPK leidimų išdavimą, tačiau nedalyvauja poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūrose ir neatlieka kontrolės funkcijų (Pareiškėjo Prašymo 2–6 klausimai).“

7.3. „Paraiškoje TIPK leidimui 2014 gauti pateiktas išmetamo į aplinkos orą amoniako kiekis – 18,503 t/metus (iš taršos šaltinio Nr. 601 atliekų perdirbimo angaras). Pažymime, kad UAB „Y“ prieš išduodant TIPK leidimą 2014 [...] vykdomai veiklai turėjo 2 priedo Taršos integruotos prevencijos ir

kontrolės leidimą Nr. VR-4.7-V-02-Šv-01, kuris buvo išduotas 2009 metų gruodžio 31 d. UAB „Y“ turėjo pasikeisti turimą leidimą į TIPK 1 priedo, nes Įmonės vykdoma veikla atitiko Taisyklių 1 priede 5.1 ir 5.4 punktuose nurodytas veiklas. Vykdamas leidimo pakeitimo procedūras duomenys iš leidimo Nr. VR-4.7-V-02-Šv-01 buvo perkelti į Paraišką, pagal kurią buvo išduotas TIPK leidimas 2014, o [TIPK] leidime 2014 nurodytas amoniako kiekis gautas skaičiavimo būdu [...].“

7.4. Pagal Pareiškėjo pateiktą informaciją, UAB „Y“ atliekų perdirbimo baro Sanitarinės apsaugos zonos nustatymo specialusis planas patvirtintas po TIPK leidimo 2014 išdavimo procedūros, t. y. 2016-04-14.

„Pažymime, kad veiklos vykdytojas nesikreipė į AAA dėl TIPK leidimo 2014 oro dalies sąlygų pakeitimo ar patikslinimo.“

7.5. Išduodant TIPK leidimą 2014 nebuvo vadovaujamosi UAB „Z“ parengta „Atliekų tvarkymo pajėgumų didinimas ir atliekų tvarkymo veiklos plėtra <...> poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaita (toliau ir citatose vadinama – PVSV ataskaita), nes „[...]“ ji nebuvo pridėta teikiant Paraišką TIPK leidimui 2014 gauti. Taisyklių 19 punkte nustatyta, kad PVSV ataskaita gali būti naudojama, bet nėra privaloma.

Pažymime, kad PVSV ataskaita yra tarpinis dokumentas rengiant specialiuosius planus.“

7.6. Departamentas „[...]“ 2020-10-12 raštu Nr. (5.3)-AD5-17708 informavo AAA apie atliktą UAB „Y“ veiklos patikrinimą ir nustatytus TIPK leidimo 2014 sąlygų ir aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, t. y. viršijamas TIPK leidimo 2014 13 lentelėje nustatytas didžiausias leidžiamas naudoti atliekų kiekis tonomis ir TTPK leidimo 2014 16 lentelėje nustatytas didžiausias vienu metu leidžiamas atliekų kiekis tonomis.

AAA, vadovaudamasi Taisyklių 92.1 papunkčiu, pradėjo TIPK leidimo 2014 sąlygų peržiūros procedūrą. Agentūra, vadovaudamasi Taisyklių 94 punkto nuostatomis, 2021-01-05 raštu Nr. (30.1)-A4E-69 kreipėsi į UAB „Y“ su prašymu per 10 darbo dienų nuo šio rašto gavimo dienos pateikti AAA išsamią ir pagrįstą informaciją ir paaiškinimus, ar viršytas nustatytas didžiausias leidžiamas atliekų kiekis yra dėl padidėjusių įrenginio pajėgumo, taip pat pateikti informaciją, kad šiuo metu nėra viršijamas leistinas atliekų kiekis. [...]. AAA gavo UAB „Y“ 2021-01-18 paaiškinimus dėl UAB „Y“ patikrinimo metu nustatytų pažeidimų. Šiuo metu AAA, atlikusi TIPK leidimo sąlygų peržiūrą, rengia sprendimą dėl TIPK leidimo 2014 sąlygų peržiūros rezultatų.“

UAB „T“ 2020-12-11 raštu Nr. 341 „Dėl UAB „Y“ [...]“ pateikė AAA nagrinėti UAB „Y“ [...] Aplinkos oro taršos šaltinių ir jų išmetamų teršalų inventorizacijos ataskaitą (toliau – Inventorizacijos ataskaita). AAA šiuo metu nagrinėja pateiktą Inventorizacijos ataskaitą. Atkreipiame dėmesį, kad, pagal Taisyklių 92.8 papunkčio nuostatas, AAA, jai priėmus Inventorizacijos ataskaitą pagal Aplinkos oro taršos šaltinių ir iš jų išmetamų teršalų inventorizacijos ir ataskaitų teikimo taisykles, turės prievolę atlikti TIPK leidimo 2014 sąlygų peržiūrą.“

7.7. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2020 m. lapkričio 25 d. sprendimu (administracinė byla Nr. eA-1882-520/2020) patenkino Pareiškėjo apeliacinį skundą ir panaikino atsakovo – AAA 2018 m. gegužės 24 d. galutinę atrankos išvadą dėl UAB „Y“ atliekų tvarkymo veiklos pajėgumo keitimo poveikio aplinkai vertinimo Nr. (28.1)-A4-5005.

„Įsiteisėjus Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020-11-25 sprendimui administracinėje byloje Nr. eA-1882-520/2020, AAA 2020-12-23 raštu Nr. (30.1)-A4E-12153 „Dėl įspėjimo apie Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimo Nr. T-V.3-3/2014 galiojimo panaikinimą“ įspėjo veiklos vykdytoją UAB „Y“ apie galimą TIPK leidimo 2014 galiojimo panaikinimą ir nurodė, kad TIPK leidimo 2014 galiojimas gali būti panaikintas, jeigu, nesant UAB „Y“ galiojančios atrankos išvados ar sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimo, nebus patikslintos UAB „Y“ TIPK leidimo 2014 atliekų dalies sąlygos sumažinant veiklos apimtį iki pajėgumų, kurie buvo iki 2014-11-17 TIPK leidimo 2014, ir nustatė 6 mėnesių terminą nuo įspėjimo gavimo dienos nurodytiems trūkumams pašalinti [...]“.

7.8. Šiuo metu Vilniaus apygardos administraciniame teisme nagrinėjama administracinė byla Nr. eI3-37-473/2021 pagal pareiškėjo X skundą atsakovui Agentūrai dėl TIPK leidimo 2014 panaikinimo.

8. Iš Savivaldybės administracijos Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, dokumentų (kopijos) nustatyta:

8.1. Departamento 2020-06-29 Raštas Savivaldybės administracijoje gautas ir užregistruotas 2020-06-29 (reg. Nr. 12-3557). Savivaldybės administracija 2020-07-24 Raštu pateikė Departamentui informaciją, paaiškindama:

„[...] UAB „Y“ atliekų perdirbimo baro <...>. Sanitarinės apsaugos zonos nustatymo specialusis planas (toliau – Specialusis planas) teisės aktų nustatyta tvarka parengtas ir patvirtintas 2016 m. balandžio 14 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 9-318 [*pastaba*: Specialusis planas patvirtintas Savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 9-318 „Dėl atliekų perdirbimo baro <...> sanitarinės zonos nustatymo specialiojo plano patvirtinimo“, o ne savivaldybės tarybos sprendimu]. Specialusis planas rengiamas vadovaujantis Poveikio visuomenei sveikatos vertinimo (PVSV) išvadamis, Paaiškėjus, kad į Įmonės sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) ribas patenka keletas privačių žemės sklypų, PVSV buvo parengtas pakartotinai.

Siekiant rasti visiems priimtina sprendimą, buvo nuspręsta papildomai organizuoti aplinkos oro teršalų (kvapų) išmetimus, kas sumažintų teršalų koncentraciją aplinkos ore, sumažintų kvapų intensyvumą už Įmonės sklypo ribų. Pakartotinai parengtas PVSV parodė, kad UAB „Y“ SAZ ribos, išplėtus gamybą, gali sutapti su Įmonės teritorijos riba.

2016 m. balandžio 14 d. tvirtinant specialųjį planą buvo remtasi 2013 m. kovo 5 d. pakartotinai parengta UAB „Y“ atliekų tvarkymo pajėgumų didinimo ir atliekų tvarkymo veiklos plėtros <...>. PVSV ataskaita. PVSV ataskaita parengta atsižvelgiant į UAB „Y“ kaimynystėje esančių privačių žemės sklypų savininkų interesus.

Savivaldybės administracija yra gavusi aplinkinių gyventojų pranešimą apie iš Įmonės teritorijos sklindantį nemalonų kvapą ir dėl to patiriamus nepatogumus.“

8.2. „Dėl padidėjusio Savivaldybės administracijos darbuotojų darbo krūvio, klausimo sudėtingumo, būtinų laiko sąnaudų susipažinti su dokumentais ir surinkti bei pateikti reikiamą informaciją buvo atsakyta praleidus 10 d. d. terminą. Atsakyta po 18 d. d. nuo dokumento gavimo Savivaldybės administracijoje dienos [...]“

Savivaldybės administracija „[...] pateikė informaciją tiek ir tokia apimtimi, kokia buvo prašoma pagal Savivaldybės administracijos kompetenciją. Savivaldybės administracijos kompetencijai priskirtas specialiųjų ir detaliųjų planų tvirtinimas, atliekamas vadovaujantis [...] Savivaldybės administracijos nuostatų 21.12.10 papunkčiu. Todėl, atsakant į Departamento [2020-06-29] Raštą buvo pateikta informacija, kuo vadovaujantis buvo patvirtintas Specialusis planas [...]“

8.3. Savivaldybės tarybos 2011 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. 1-4 pradėtas rengti „[...] Specialusis planas, kurio tikslas nustatyti UAB „Y“ ūkinei veiklai sanitarines apsaugos zonos ribas“.

Informacija apie rengiamo „[...] Specialiojo plano rengimo pradžią ir planavimo tikslus buvo paskelbta 2011 m. kovo 25 d. Savivaldybės internetiniams puslapyje www.sirvintos.lt ir 2011 m. kovo 26 d. vietinėje spaudoje – laikraštyje „Širvintų kraštas“.

„2011 m. kovo 26 d. buvo išsiųsti registruoti laišakai gyventojams, kurių sklypų teritorijos patenka į sanitarinę apsaugos zoną.“

„Visuomenė galėjo susipažinti su parengtais sprendimais ir sprendinių poveikio vertinimo ataskaita nuo 2011 m. gegužės 16 d. iki 2011 m. birželio 20 d. Savivaldybės administracijos patalpose arba Savivaldybės administracijos internetiniams puslapyje www.sirvintos.lt. Vieša projekto ekspozicija vyko nuo 2011 m. gegužės 16 d. iki 2011 m. birželio 20 d. Savivaldybės administracijos patalpose.“

„2011 m. balandžio 27 d. buvo išsiųsti registruoti laišakai gyventojams, kurių sklypų teritorijos patenka į sanitarinę apsaugos zoną. Skelbimuose ir raštuose gyventojai buvo informuojami apie parengtus Specialiojo plano sprendinius bei nurodyta, kur galima su jais susipažinti.“

„Viešas susirinkimas surengtas 2011 m. birželio 20 d. 13 val. Savivaldybės administracijose posėdžių salėje. Viešojo susirinkimo dalyvių pageidavimu viešinimo procedūra buvo pratęsta 14 dienų, iki 2011 m. liepos 14 d. [...]. Nei per pradinį viešinimo projekto laikotarpį, nei per pratęsimą visuomenės pasiūlymų bei pastabų nebuvo gauta.“

„[...] Specialusis planas 2012 m. sausio 31 d. buvo suderintas su Savivaldybės nuolatinės statybos komisija. [...] Specialiojo plano byla 2012 m. vasario 1 d. tikrinimui pateikta Vilniaus teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyriui. Gautos [...] pastabos, kad iš kaimyninių sklypų, kurių ribos patenka į SAZ ribas, savininkų reikia gauti raštiškus sutikimus.“

„[...] UAB „Y“ priėmė sprendimą pakoreguoti planuojamos ūkinės veiklos technologijas [...], kas sumažintų teršalų koncentraciją aplinkos ore, sumažintų kvapų intensyvumą už įmonės sklypo ribų. Pakartotinai PVSV buvo atliktas 2013 m. kovo mėnesį. Vilniaus visuomenės sveikatos centro teigiama išvada buvo gauta 2013 m. balandžio 2 d. raštu Nr. (12-32)-12.32-7.

Informacija apie Specialiojo plano sprendinių viešinimą, pristatymą ir viešą susirinkimą Savivaldybės interneto svetainėje www.sirvintos.lt buvo paskelbta 2013 m. gegužės 8 d., 2013 m. gegužės 11 d. vietinėje spaudoje – laikraštyje „Širvintų kraštas“. Informacija paskelbta Savivaldybės administracijos ir Jauniūnų seniūnijos skelbimų lentose.“

„2013 m. gegužės 10 d. buvo išsiųsti registruoti laiškai su informacija apie Specialiojo plano sprendinių viešinimą, pristatymą ir viešą susirinkimą gretimų sklypų savininkams.“

„2013 m. gegužės 22 d. Savivaldybės administracijos skelbimų lentose buvo iškabintas Specialiojo plano brėžinys, o Specialiojo plano ataskaita palikta Architektūros ir teritorijų planavimo skyriuje.“

„Vieša ekspozicija vyko nuo 2013 m. gegužės 22 d. iki 2013 m. gegužės 25 d. Savivaldybės administracijos patalpose.“

„[...] surengtas papildomas viešas susirinkimas. Apie papildomą susirinkimą buvo paskelbta Savivaldybės internetiniame puslapyje. Jis vyko 2013 m. birželio 26 d. 13 val. [...]“

„Viešas susirinkimas buvo surengtas 2013 m. birželio 27 d. 13 val. savivaldybės administracijos patalpose.“

„Teritorijų planavimo dokumento sprendinių viešinimo metu pasiūlymų nebuvo gauta.“

8.4. Specialusis planas buvo suderintas su: Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Širvintų skyriumi, kuris 2013 m. rugpjūčio 9 d. rašte Nr. 4455-(14.40.204)-341 nurodė, jog neprieštaruoja Specialiojo plano sprendiniams; tuomečiu Vilniaus visuomenės sveikatos centro Širvintų skyriumi, kuris 2013 m. liepos 30 d. Teritorijų planavimo dokumentų vertinimo pažymoje Nr. 22(22-3-6)-22.3.11-33 nurodė, kad „2013 m. balandžio mėnesį buvo atliktas pakartotinis PVSV. UAB „Y“ planuoja pakoreguoti ūkinės veiklos technologiją, pastatant 14,5 m aukščio kaminą organizuotam oro teršalų išmetimui; naudojant „Gore“ plėvelę ir probiotikus, kas sumažintų teršalų koncentraciją aplinkos ore, sumažintų kvapų intensyvumą už įmonės teritorijos ribų. 2013 m. balandžio 2 d. gautas Vilniaus visuomenės sveikatos centro teigiamas sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių Nr. (12-32)-12-32-7. Remiantis atliktais skaičiavimais, nustatytos įmonės SAZ ribos sutampa su įmonės sklypo ribomis“, bei pateikė išvadą, kad „Specialusis planas atitinka visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimus“; Savivaldybės administracijos Nuolatinė statybos komisija 2013 m. rugpjūčio 20 d. suderino Specialųjį planą (Nuolatinės statybos komisijos kompleksinio derinimo protokolas Nr. A2-30).“

„Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos Vilniaus teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyrius 2013 m. rugsėjo 25 d. Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo akte Nr. TP1-2484 pateikė išvadą, kad Specialųjį planą tvirtinti galima.“

Savivaldybės administracijos direktorius 2016 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 9-318 „Dėl atliekų perdėbimo baro <...>, sanitarinės zonos nustatymo specialiojo plano patvirtinimo“ patvirtino Specialųjį planą.

8.5. PVSV ataskaita, kuri yra Specialiojo plano sudėtinė dalis, „[...] buvo pateikti du UAB „Y“ išsiskiriančio amoniako pažemio koncentracijos sklaidos variantai: esamai situacijai ir perspektyvinei, t. y. po atliekų tvarkymo pajėgumų didinimo ir veiklos išplėtimo, taikant oro taršos mažinimo priemones. Pagal esamus atliekų kompostavimo įmonės pajėgumus, kai kompostuojamų medžiagų kiekis siekia 32 tūkst. t/metus, amoniako į atmosferą išsiskiria 7,68 t/metus. Pagal perspektyvinę Įmonės situaciją, padidinus kompostuojamų medžiagų kiekį iki 98,5 tūkst. t/metus, į atmosferą išsiskirs 23,64 t/metus amoniako.“

PVSV ataskaitoje nurodyta, kad „[...] UAB „Y“, siekdama sumažinti aplinkos oro taršą, numato taikyti oro taršos mažinimo priemones, kurios amoniako išsiskyrimą į atmosferą sumažins iki 0,189 t/metus [...]“. „Toks UAB „Y“ veikloje išsiskiriantis į aplinkos orą kiekis yra siektinas, todėl jis nurodytas PVSV ataskaitos informacijoje apie perspektyvinę situaciją.“

„Savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 9-318 patvirtinus ir nustatius sanitarinės apsaugos zonas, buvo užtikrinta UAB „Y“ vykdomos atliekų tvarkymo veiklos minimali (leidžiama teisės aktu) įtaka aplinkai ir žmonių sveikatai. Sanitarinės apsaugos zonos specialiojo plano aiškinamajame rašte konstatuota, kad poveikio sveikatai vertinimo rezultatai leidžia teigti, jog sanitarinės apsaugos zonos specialiojo plano sprendinių gyvendinimas UAB „Y“ įtakos zonoje nustato ribas, už kurių nekyla jokia rizika vietos žmonių sveikatai.“

9. Iš NVSC Vilniaus departamento Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos, dokumentų (kopijos) nustatyta:

9.1. NVSC Vilniaus departamento 2020-06-29 Raštą gavo ir užregistravo 2020-06-29 (reg. Nr. 1-85443). NVSC Vilniaus departamentas 2020-07-15 Raštu Pareiškėjui, be kitos informacijos, nurodė (rašto kopija pateikta Departamentui, AAA ir Savivaldybės administracijai):

„[...] vadovaujantis Taisyklių 34 punkto nuostatomis – NVSC derinant TIPK yra atsakingas už visuomenės sveikatos saugos reikalavimų užtikrinimą triukšmo ir kvapų valdymo srityje.

[...] Vilniaus visuomenės sveikatos centras (nuo 2016 m balandžio 1 d. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos) 2014-08-08 Raštu suderino TIPK paraišką ir išdavė TIPK sąlygas:

1) turi būti užtikrinama, kad su vykdoma ūkine veikla susijęs triukšmas artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje neviršytų Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. V-604 [...] reglamentuojamų triukšmo ribinių dydžių;

2) turi būti užtikrinta, kad vykdomos ūkinės veiklos skleidžiamas kvapas artimiausioje gyvenamojoje bei visuomeninėje aplinkoje neviršytų Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885, [...] [toliau ir citatose vadinama – HN „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“], reglamentuojamos kvapo ribinės vertės.

[...]. Vilniaus visuomenės sveikatos centras [...] 2013 m. balandžio 2 d. sprendimu dėl ūkinės veiklos galimybių Nr. (12.32)12.32-7 pritarė ūkinės veiklos galimybėms ir SAZ dydžiui, sutampančiam su ūkinės veiklos sklypo ribomis.

Pastebime, kad NVSC 2018 m. gegužės 17 d. raštu Nr. (10-11) 14.3.5 E)2-21011 pateikė atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadą, kad poveikio vertinimas neprivalomas. Atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo dokumentacijoje buvo vertinamas šalutinių gamybos produktų apdirbimas, kuris pagal pateiktą dokumentacijos rengėjo informaciją neturėjo įtakos SAZ dydžiui, todėl SAZ dydis nebuvo koreguotas.“

9.2. „NVSC Vilniaus departamentas atsakymą pateikė 2020-07-15 Raštu, per 11 darbo dienų nuo 2020-06-29 Rašto gavimo dienos. NVSC vėlavo pateikti atsakymą 1 dieną, kadangi atsakymo rengimo metu dalyvavo COVID-19 pandemijos ekstremalios situacijos valdyme (ekstremali situacija Lietuvoje paskelbta nuo 2020 m vasario 26 d. [...]) ir dėl žmoniškųjų resursų stygiaus neturėjo galimybių parengti atsakymo į 2020-06-29 Raštą laiku.“

„NVSC Vilniaus departamentas teikė atsakymus į 2020-06-29 Rašte pateiktus klausimus pagal priskirtą kompetenciją. NVSC teikė informaciją apibendrintai, kadangi 1 ir 2 klausimais buvo teirautasi apie cheminių medžiagų (amoniako) vertinimą [...] TIPK išdavimo metu. Atkreipiame dėmesį, kad NVSC, vadovaujantis Taisyklių 34 punkto nuostatomis, yra atsakingas už visuomenės sveikatos saugos reikalavimų užtikrinimą triukšmo ir kvapų valdymo srityje. [...] Į 5 klausimą NVSC pasisakė apibendrintai „Dėl sanitarinės apsaugos zonos“.“

9.3. „[...] PVSV ataskaitos 44 psl. nurodyta, kad įgyvendinus oro taršos mažinimo priemones (purškiamas probiotikas ir naudojama „Gore“ plėvelė) į aplinką išskiriamas amoniako kiekis – 0,189 t/metus.“

„Vadovaujantis [...] pateiktoje derinti PVSV [...] ataskaitoje [...] kvapų sklaidos modeliavimo rezultatais, apskaičiuotas kvapas pagal susidarantį 0,189 t/metus amoniako kiekį, ūkinės veiklos metu ties sklypo ribomis sieks iki 4 OUE/m³.“

„Veiklos scenarijus, kuomet nebūtų naudojamos kvapo mažinančios priemonės, PVSV ataskaitoje nebuvo vertinamas.“

9.4. „Vilniaus visuomenės sveikatos centras, įvertinęs planuojamos ūkinės veiklos sprendinių atitiktį visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimams, 2013 m. balandžio 2 d. sprendimu dėl ūkinės veiklos galimybių Nr. (12.32)12.32-7 [...] pritarė ūkinės veiklos galimybėms UAB „Y“ <...>, ir SAZ dydžiui, sutampančiam su ūkinės veiklos sklypo ribomis.“

9.5. „Vilniaus visuomenės sveikatos centras [...] įvertinęs pateiktų teritorijų planavimo sprendinių atitiktį visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimams [...] 2013 m. liepos 30 d. Teritorijų planavimo dokumentų vertinimo pažyma Nr. 22(22-3-6)-22.3.11-33 suderino UAB „Y“ specialiuosius planavimo dokumentus, pateikdamas išvadą, kad specialieji planai atitinka visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimus.“

9.6. „[...] Pastebime, kad NVSC galės pradėti imtis veiksmų, susijusių su UAB „Y“ kvapais, tik gavęs skundą dėl vykdomos ūkinės veiklos skleidžiamų kvapų gyvenamojoje aplinkoje. Atsižvelgiant į tai, kad UAB „Y“ turi išduotą TIPK leidimą 2014, skundo tyrimo metu nustatius kvapo ribinės vertės viršijimą gyvenamojoje aplinkoje, būtų vertinamos įdiegtos kompensacinės priemonės bei sprendžiamas klausimas su AAA dėl UAB „Y“ Leidimo stabdymo, pakeitimo ar panaikinimo.

Atkreipiame dėmesį, jog Pareiškėjas ne vieną kartą kreipėsi į NVSC dėl UAB „Y“ veiklos skleidžiamų kvapų, tačiau NVSC paprašius nepateikdavo kvapų komisijos darbui būtinos informacijos, nurodytos HN 121:2010 6 punkte, todėl skundo nagrinėjimas buvo nutraukiamas.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

10. Lietuvos Respublikos įstatymai

10.1. Konstitucijos:

10.1.1. *5 straipsnis* – „Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“;

10.1.2. *53 straipsnis* – „Valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus“;

10.1.3. *54 straipsnis* – „Valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos išteklių.“

10.2. Viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

10.3. Sveikatos sistemos įstatymo preambulė – „gyventojų sveikata yra didžiausia visuomenės socialinė ir ekonominė vertybė.“

10.4. Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo:

10.4.1. *2 straipsnis* (redakcija, galiojusi nuo 2016-04-01 iki 2017-01-01) – „17. Sanitarinės apsaugos zona – aplink stacionarų taršos šaltinių arba kelis šaltinius esanti teritorija, kurioje dėl galimo neigiamo vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai galioja įstatymais ar Vyriausybės nutarimais nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos“;

10.4.2. *24 straipsnis* (redakcija, galiojusi nuo 2016-04-01 iki 2017-01-01) – „1. Asmenys, projektuojantys, statantys, rekonstruojantys (norintys keisti ūkinę veiklą, didinti jos intensyvumą), valdantys ar turintys nuosavybės teise statinius, kuriuose vykdoma (planuojama vykdyti) ūkinė veikla yra susijusi su žmogaus gyvenamosios aplinkos tarša, arba planuojantys šių statinių teritorijas, nustato

sanitarinės apsaugos zonas. [...]. Ūkinei veiklai, kuriai nustatomos sanitarinės apsaugos zonos, sanitarinės apsaugos zonos ribų dydžius nustato Vyriausybė. [...]. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesų metu, įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, Vyriausybės patvirtinti sanitarinės apsaugos zonos ribų dydžiai gali būti sumažinti“;

10.4.3. *24 straipsnis* (redakcija, galiojanti nuo 2021-01-0) – „5. Kontrolę, kaip laikomasi sanitarinės apsaugos zonų nustatymo ir zonoms nustatytų reikalavimų, pagal kompetenciją vykdo savivaldybių institucijos, Sveikatos apsaugos ministerijos įgaliotos institucijos ir kitos valstybės institucijos.“

10.5. Seimo kontrolierių įstatymo:

10.5.1. *12 straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje“;

10.5.2. *15 straipsnis* – „Skundams paduoti nustatomas vienerių metų terminas nuo skundžiamų veiksmų padarymo ar skundžiamo sprendimo priėmimo. Skundai, paduoti praėjus šiam terminui, netiriami, jeigu Seimo kontrolierius nenusprendžia kitaip“;

10.5.3. *17 straipsnis* – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: 4) skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas arba yra nagrinėjamas teisme; [...]. 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas.“

10.6. Teritorijų planavimo įstatymo (redakcija, galiojusi nuo 2010-10-01 iki 2014-01-01):

17 straipsnis– „1. Specialiojo teritorijų planavimo procesą sudaro parengiamasis etapas, teritorijų planavimo dokumento rengimo etapas, sprendinių pasekmių vertinimo etapas, baigiamasis etapas [...]. 5. Baigiamąjį etapą sudaro: 1) teritorijų planavimo dokumento svarstymo ir derinimo stadija – konsultavimasis ar viešas svarstymas, derinimas su institucijomis, ginčų nagrinėjimas; 2) teritorijų planavimo dokumento tvirtinimo stadija – tikrinimas valstybinę teritorijų planavimo priežiūrą atliekančioje institucijoje, tvirtinimas ir registravimas teritorijų planavimo registre.“

10.7. Administracinių bylų teisenos įstatymo:

3 straipsnis – „1. Administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus.“

11. Kiti teisės aktai

11.1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės):

11.1.1. *25 punktas* – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. [...]“;

11.1.2. *26 punktas* – „Jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo institucijoje dienos, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 25 punkte nustatytą prašymo nagrinėjimo terminą, institucija per 2 darbo dienas nuo institucijos vadovo ar jo įgalioto asmens tokio sprendimo priėmimo dienos išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis“;

11.1.3. *28 punktas* – „Prašymo, adresuoto vienai institucijai, kai prašyme nurodyti klausimai priskiriami kelių institucijų kompetencijai, nagrinėjimą organizuoja ir į jį atsako prašymą gavusi institucija. Prašymą gavusi institucija, nustačiusi, kad prašyme nurodyti klausimai priskiriami ir kitų institucijų kompetencijai, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos persiunčia jo kopiją kitoms institucijoms, su kurių kompetencija susijęs prašymo nagrinėjimas. Kitos institucijos, su kurių kompetencija susijęs prašymo nagrinėjimas, ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo gavimo jų institucijoje dienos pagal kompetenciją atsako prašymą persiuntusiai institucijai.“

Prašymo nagrinėjimą organizuojanti institucija, gavusi iš kitų institucijų, su kurių kompetencija susijęs prašymo nagrinėjimas, nuomones, pateikia asmeniui apibendrintą atsakymą, pridėdama gautų institucijų raštų kopijas“;

11.1.4. *38 punktas* – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.“

11.2. Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-528 „Dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Taisyklės):

11.2.1. *13 punktas* (redakcija, galiojusi nuo 2018-07-01 iki 2020-07-17) – „AAA išduoda, keičia leidimą, naikina jo galiojimą, peržiūri leidimo sąlygas. Leidimo sąlygų laikymosi kontrolę, išskyrus triukšmo ir kvapų sklaidimo kontrolę, vykdo AAD“;

11.2.2. *13 punktas* (redakcija, galiojusi nuo 2020-07-17) – „AAA išduoda, pakeičia leidimą, patikslina leidimo sąlygas, panaikina leidimo galiojimą, peržiūri leidimo sąlygas“;

11.2.3. *34 punktas* – (redakcija, galiojanti nuo 2018-07-01 iki 2020-07-17) – „NVSC ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo paraiškos gavimo iš AAA dienos pagal kompetenciją įvertina, ar paraiška atitinka visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus triukšmo ir kvapų valdymo srityje. [...]“

11.3. Sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 „Dėl sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“ (redakcija, galiojusi nuo 2015-07-09 iki 2016-04-30) (toliau vadinama – SAZ taisyklės):

11.3.1. *3 punktas* – „SAZ ribos turi būti tokios, kad taršos objekto keliamo cheminė, fizikinė aplinkos oro tarša, tarša kvapais ar kita tarša, kurios rodiklių ribinės vertės reglamentuotos teisės norminiuose aktuose, už SAZ ribų neviršytų teisės norminiuose aktuose gyvenamajai aplinkai ir (ar) visuomeninės paskirties pastatų aplinkai nustatytų ribinių taršos verčių. SAZ ribos nustatomos apie stacionarius taršos šaltinius“;

11.3.2. *39 punktas* – „SAZ ribos gali būti mažinamos, kai: 39.1. įgyvendinus žmonių sveikatos saugos ir aplinkos apsaugos priemones, atlikus taršos tyrimus gyvenamojoje aplinkoje, įvertinus ūkio subjekto monitoringo (stebėsenos) duomenis, nustatyta, kad gyvenamojoje aplinkoje ir/ar rekreaciniėje teritorijoje tarša ne didesnė kaip nustatyta teisės norminiuose aktuose“;

11.3.3. *41 punktas* – „SAZ ribos tikslinamos atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, kuris gali būti atskiras arba poveikio aplinkai vertinimo proceso dalis, SAZ ribų dydžiai pagrindžiami poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitoje ar poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje.“

11.4. Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“, patvirtintos Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – HN „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“):

5 punktas – „Didžiausia leidžiama kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore yra 8 europiniai kvapo vienetai (8 OUE/m³).“

11.5. Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“:

3 punktas – „Kvapų kontrolė atliekama gavus asmens (asmenų) skundą, kuriame asmuo (asmenys) skundžiasi iš ūkinėje komercinėje (toliau – ūkinė veikla) veikloje naudojamų stacionariųjų taršos kvapais šaltinių (toliau – taršos šaltiniai) skleidžiamais kvapais gyvenamosios aplinkos ore.“

11.6. Vilniaus visuomenės sveikatos centro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. V-144 „Dėl visuomenės sveikatos centrų apskrityse nuostatų patvirtinimo“ (galiojo iki 2016-04-01):

10 punktas – „Centras, siekdamas veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: 10.2. užtikrindamas visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimus atitinkančią aplinką: 10.2.5. nagrinėja planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitas ir priima sprendimus dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių.“

11.7. Nacionalinio visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. V-1058 „Dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (toliau vadinama – NVSC nuostatai):

10 punktas – „Centras, siekdamas savo veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: 10.2. vykdydamas valstybinę priežiūrą ir kontrolę: 10.2.3. vykdo sanitarinės apsaugos zonų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę.“

11.8. Susisiekimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 3-453/D1-549 „Dėl susisiekimo komunikacijų inžinerinės infrastruktūros vystymo planų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (redakcija, galiojusi nuo 2012-09-15 iki 2014-08-20):

11.8.1. 14.4 punktas – „planavimo sąlygas rengia ir išduoda šios institucijos: 14.4.3. rajono ir vietovės lygmens Planui: [...] Visuomenės sveikatos centras [...]“:

11.8.2. 21 punktas – „Savivaldybės lygmens Planų derinimo procedūra atliekama savivaldybės Nuolatinėje statybos komisijoje kompleksiskai [...]. Komisija sudaroma iš planavimo sąlygas rengiančių institucijų atstovų, turinčių įgaliojimus priimti sprendimus.“

11.9. Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. V-946 „Dėl tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamentą patvirtinimo“:

13.3 punktas – „Operatyvioji kontrolė (neplaninis patikrinimas), kuri atliekama: 13.3.1. gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą atlikti objekto patikrinimą ar kitos valstybės kompetentingos institucijos prašymą.“

11.10. Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 6 d. nutarimu Nr. D1-277 (toliau vadinama – Departamento nuostatai):

10 punktas – „Departamentas, įgyvendindamas 9 punkte nurodytus veiklos tikslus, atlieka šias funkcijas: 10.6. kontroliuoja, ar tinkamai vykdoma gamtos išteklių naudojimo, teršalų išmetimo į aplinką, apmokestinamųjų gaminių ir pripildytos gaminių apmokestinamosios pakuotės, atliekų apskaita, ar pateikiami teisingi šios apskaitos duomenys, tikrina, ar fiziniai ir juridiniai asmenys teisingai apskaičiuoja ir deklaruoja mokestį už išgaunamus valstybinius gamtos išteklius, ar teisingai apskaičiuoja mokestį už aplinkos teršimą.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

12. Teismų sprendimai:

12.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2011 m. sausio 30 d. nutarime nurodė:

„Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 54 straipsnį, yra konstatavęs, kad šioje normoje yra suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų – užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką (Konstitucinio Teismo 1998 m. birželio 1 d. nutarimas).

12.2. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1998 m. birželio nutarime nurodė:

„Konstitucijos 54 straipsnio pirmojoje dalyje įtvirtinta: „Valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos išteklių.“ Šioje normoje yra suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų - užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką.“

12.3. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2013 m. rugsėjo 23 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A-520-211/2013) nurodė:

„Asmens teisė į sveikatos apsaugą ir sveiką aplinką užtikrinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniuose, kuriuose, be kitų nuostatų, įtvirtinta valstybės pareiga rūpintis žmonių sveikata, valstybės ir visos visuomenės pareiga saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių, nustatyti pagrindiniai Lietuvos valstybės aplinkos apsaugos politikos tikslai bei kryptys. Aiškindamas šias nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – ir Konstitucinis Teismas) yra nurodęs, kad Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalyje suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų – užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką (Konstitucinio Teismo 1998 m. birželio 1 d. nutarimas) [...]“

12.4. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2017 m. vasario 14 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A-2549-556/2017) nurodė:

„Pareiškėjų reikalavimo teisės aspektu, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija pažymi, kad pareiškėjai turi teises į sveiką, švarią ir saugią aplinką bei nuosavybės apsaugą, o tai reiškia ir teisę jas ginti *inter alia* (be kita ko) teisme. Antra vertus, įvardytos teisės nėra absoliučios ir paneigiančios ūkinių vienetų teisę verstis norima ūkine veikla, todėl turi būti ieškoma balanso tarp šalių konstitucinių teisių.“

12.5. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2020 m. lapkričio 25 d. nutartyje (administracinė byla Nr. eA-1882/520/2020) nurodė:

„Širvintų rajono savivaldybės administracija 2018 m. sausio 8 d. rašte Nr. (1-12)-13-198 „Dėl atrankos išvados UAB „Y“ atliekų tvarkymo veiklos pajėgumų keitimo poveikio aplinkai vertinimo“, nepritardama minėtai atrankos išvadai ir laikydama pozicijas, jog reikia atlikti PAV, nurodė, kad Širvintų rajono savivaldybės gyventojai susitikimuose su Širvintų rajono savivaldybės tarybos nariais ir Širvintų rajono savivaldybės administracija išsakė pretenzijas dėl iš Yduojančių atliekų tvarkytojo UAB „Y“ sklindančios kvapų taršos, kad erzinantys kvapai sklinda aplinkoje 3–5 km atstumu, o tai ypač išryškėjo 2017 metais, kai šaltos ir pasunkėjusios drėgnos oro masės iš viršaus konvektavo erzinantiai nemalonų kvapų turinčias ir sklindančias puvinio dujas iš UAB „Y“ teritorijos <...>. Savivaldybės administracijos rašte taip pat nurodyta, kad tuo buvo įsitikinta lankantis <...> kaimuose. Rašte konstatuota, kad juntama organinių medžiagų 26 irimo kvapų tarša gretimuose kaimuose daro neigiamą įtaką ten gyvenančių žmonių savijautai ir sveikatai, menkina nekilnojamojo turto vertę, kelia diskomfortą ten gyvenantiems žmonėms. Širvintų rajono savivaldybės administracija 2018 m. vasario 20 d. rašte Nr. (6.12)-13-624 taip pat laikėsi pozicijos, kad reikia atlikti PAV.“

Tyrimo išvados

13. Atsižvelgiant į skunde nurodytas aplinkybes, išskirtinos šios Pareiškėjo skundo dalys:

13.1. dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo prašymą;

13.2. dėl į aplinkos orą išskiriamo amoniako kiekio.

14. Prieš pateikiant išvadas, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Seimo kontrolieriai, vadovaudamiesi Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 4 punktu (pažymos 10.5.3 papunktis), nenagrinėja skundų, jeigu skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas arba yra nagrinėjamas teisme. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2020 m. lapkričio 25 d. sprendimu (administracinė byla Nr. eA-1882-520/2020) patenkino Pareiškėjo apeliacinį skundą ir panaikino atsakovo AAA 2018 m. gegužės 24 d. galutinę atrankos išvadą dėl UAB „Y“ atliekų tvarkymo veiklos pajėgumo keitimo poveikio aplinkai vertinimo Nr. (28.1)-A4-5005 (pažymos 7.7 punktas), ir į tai, kad klausimas dėl AAA išduoto TIPK leidimo 2014 UAB „Yi“ šiuo metu yra

nagrinėjamas Vilniaus apygardos administraciniame teisme (administracinė byla Nr. eI3-37-473/2021) pagal Pareiškėjo skundą (pažymos 7.8 punktas), Seimo kontrolierius šioje pažymoje nevertino AAA pareigūnų veiksmų (neveikimo) sprendžiant atrankos galutinės atrankos išvados priėmimo ir TIPK leidimo 2014 išdavimo klausimus.

***Dėl Aplinkos apsaugos departamento
prie Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo)
nagrinėjant Pareiškėjo prašymą***

15. Apibendrinus skundo tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus (kopijas), teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 10–11 punktuose, susijusius su Departamento pareigūnų veiksmais (neveikimu) nagrinėjant Pareiškėjo Prašymą, konstatuotina:

15.1. Departamente Pareiškėjo Prašymas gautas ir užregistruotas 2020-06-09. Departamentas, įvertinęs Pareiškėjo Prašymo turinį ir nustatęs, kad Prašyme keliami klausimai priskirtini ne tik Departamento, bet ir kitų institucijų kompetencijai, vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių 28 punktu, nustatančiu, kad prašymo, adresuoto vienai institucijai, kai prašyme nurodyti klausimai priskiriami kelių institucijų kompetencijai, nagrinėjimą organizuoja ir į jį atsako prašymą gavusi institucija (pažymos 11.1.3 papunktis), 2020-06-29 Raštu persiuntė Pareiškėjo Prašymą (kiek tai susiję su klausimais Nr. 1, 2, 3, 5, 6) nagrinėti pagal kompetenciją AAA, NVSC, Savivaldybės administracijai (pažymos 6.1 punktas).

15.2. AAA Departamento 2020-06-29 Raštas gautas ir užregistruotas 2020-06-29. Atsakymą AAA Pareiškėjui pateikė 2020-07-08 raštu Nr. (30.1)-A4E-5941 (2020-07-08 Raštas) (2020-07-08 Rašto kopija buvo pateikta ir Departamentui, NVSC, Savivaldybės administracijai). AAA pažymėjo, kad 2020-07-08 Raštu teikė atsakymą į Pareiškėjo Prašymo klausimą Nr. 1, nes pagal Taisyklių 13 punktą (redakcija, galiojusi nuo 2018-07-01 iki 2020-07-17), nustatantį, kad AAA išduoda, keičia leidimą, naikina jo galiojimą, peržiūri leidimo sąlygas (pažymos 11.2.1 papunktis), yra atsakinga institucija už TIPK leidimų išdavimą, tačiau nedalyvauja poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūrose ir neatlieka kontrolės funkcijų (pažymos 7.1, 7.2 punktai).

15.3. AAA 2020-07-08 Rašte Pareiškėjui pateikė informaciją, kad: AAA, vadovaudamasi Taisyklių 76 punktu, 2014-11-17 sprendimu Nr. (15.9)-A4-7265 UAB „Y“ atliekų tvarkymo bazės veiklai išdavė TIPK leidimą 2014; TIPK leidimas 2014 parengtas pagal su atsakingomis institucijomis suderintą (Savivaldybės administracija suderino 2014-05-06, tuometis Vilniaus visuomenės sveikatos centras – 2014-08-08) paraišką ir tuomečio Vilniaus RAAD 2014-03-24 raštu priimtą galutinę atrankos išvadą dėl UAB „Y“ atliekų tvarkymo veiklos pajėgumų keitimo poveikio aplinkai vertinimo; išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekiai (18,503 t/metus amoniako iš taršos šaltinio Nr. 601 atliekų perdirbimo angaras) TIPK leidime 2014 nustatyti pagal paraiškos ir TIPK leidimo 2014 išdavimo metu galiojusios aplinkos oro taršos šaltinių ir iš jų išmetamų teršalų ataskaitos duomenis (pažymos 7.1 punktas).

15.4. Savivaldybės administracijoje Departamento 2020-06-29 Raštas gautas 2020-06-29. Atsakymą Savivaldybės administracija Departamentui pateikė 2020 m. liepos 24 d. raštu Nr. 13-2999 (Savivaldybės administracijos 2020-07-24 Raštas). Savivaldybės administracija pažymėjo: jos kompetencijai priskirtas specialiujų ir detaliųjų planų tvirtinimas, todėl Savivaldybės administracija, atsakant į Departamento 2020-06-29 Raštą, pateikė informaciją, kuo vadovaujantis buvo patvirtintas specialusis planas; atsakymas vėliau nei per 10 darbo dienų Departamentui buvo pateiktas dėl padidėjusio Savivaldybės administracijos darbuotojų darbo krūvio, klausimo sudėtingumo, būtinų laiko sąnaudų susipažinti su dokumentais ir surinkti bei pateikti reikiamą informaciją (pažymos 8.1, 8.2 punktai).

15.5. Savivaldybės administracija 2020-07-24 Rašte Departamentui pranešė, kad UAB „Y“ atliekų perdirbimo baro sanitarinės apsaugos zonos nustatymo specialusis planas parengtas vadovaujantis poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) išvadomis; siekiant rasti visiems priimtina sprendimą, buvo nuspręsta papildomai organizuoti aplinkos oro teršalų (kvapų) išmetimus, kas sumažintų teršalų koncentraciją aplinkos ore bei kvapų intensyvumą už UAB „Y“ sklypo ribų.

Pakartotinai parengtas PVSV parodė, kad UAB „Y“ SAZ ribos, išplėtus gamybą, gali sutapti su UAB „Y“ teritorijos riba. Tvirtinant specialųjį planą buvo remtasi 2013 m. kovo 5 d. pakartotinai parengta UAB „Y“ atliekų tvarkymo pajėgumų didinimo ir atliekų tvarkymo veiklos plėtros PVSV ataskaita. PVSV ataskaita parengta atsižvelgiant į UAB „Y“ kaimynystėje esančių privačių žemės sklypų savininkų interesus. Savivaldybės administracija yra gavusi aplinkinių gyventojų pranešimą apie iš UAB „Y“ teritorijos sklindantį nemalonų kvapą ir dėl to patiriamus nepatogumus (pažymos 8.1 punktas).

15.6. Departamento 2020-06-29 Raštas NVSC Vilniaus departamente gautas 2020-06-29. *Atsakymą NVSC Vilniaus departamentas pateikė Pareiškėjui* 2020 m. liepos 15 d. raštu Nr. (10-1114.1.2E)2-40448 (NVSC 2020-07-15 Raštas) (2020-07-15 Rašto kopija pateikta Departamentui, AAA, Savivaldybės administracijai). NVSC Vilniaus departamentas pažymėjo, kad NVSC, vadovaudamasis Taisyklių 34 punkto (redakcija, galiojusi nuo 2018-07-01 iki 2020-07-17) nuostatomis, reglamentavusiomis, kad NVSC pagal kompetenciją įvertina, ar paraiška atitinka visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus triukšmo ir kvapų valdymo srityje (pažymos 11.2.3 papunktis), yra atsakingas už visuomenės sveikatos saugos reikalavimų užtikrinimą triukšmo ir kvapų valdymo srityje. NVSC Vilniaus departamentas 2020-07-15 Rašte informaciją teikė apibendrintai, kadangi Prašymo klausimais Nr. 1 ir 2 buvo teirautasi apie cheminių medžiagų (amoniako) kiekio vertinimą TIPK išdavimo 2014 metu; į Prašymo klausimą Nr. 5 NVSC Vilniaus departamentas atsakė apibendrintai „Dėl sanitarinės apsaugos zonos“. NVSC Vilniaus departamentas informavo, kad atsakymas 2020-07-15 Raštu pateiktas per 11 darbo dienų, NVSC rengimo metu dalyvavo COVID-19 pandemijos ekstremaliosios situacijos valdyme ir dėl žmoniškųjų resursų stygiaus neturėjo galimybių laiku parengti atsakymą į 2020-07-15 Raštą (pažymos 9.1, 9.2 punktai).

15.7. *NVSC Vilniaus departamentas 2020-07-15 Raštu Pareiškėją informavo*: vadovaujantis Taisyklių 34 punkto nuostatomis, NVSC derinant TIPK yra atsakingas už visuomenės sveikatos saugos reikalavimų užtikrinimą triukšmo ir kvapų valdymo srityje; paaiškino, kad Vilniaus visuomenės sveikatos centras suderino TIPK leidimo 2014 sąlygas, ir kokias sąlygas, kokiais teisės aktais vadovaujantis išdavė tuometis Vilniaus visuomenės sveikatos centras; tuometis Vilniaus visuomenės sveikatos centras 2013-04-02 sprendimu dėl ūkinės veiklos galimybių Nr. (12.32)12.32-7 pritarė ūkinės veiklos galimybėms ir SAZ dydžiui, sutampančiam su ūkinės veiklos sklypo ribomis; NVSC 2018-05-17 raštu Nr. (10-11) 14.3.5 E)2-21011 pateikė atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadą, informuodamas, kad poveikio vertinimas neprivalomas, kad atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo dokumentacijoje buvo vertinamas šalutinių gamybos produktų apdirbimas, kuris pagal pateiktą dokumentacijos rengėjo informaciją neturėjo įtakos SAZ dydžiui (pažymos 9.1 punktas).

15.8. *Departamentas atsakymą Pareiškėjui pateikė 2020 m. rugpjūčio 14 d. raštu Nr. (5.8)-AD5-13604* (2020-08-14 Raštas). Departamentas pažymėjo, kad atsakymas Pareiškėjui buvo pateiktas nesilaikant teisės aktuose nustatyto prašymų nagrinėjimo termino, nes dėl paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos visoje šalyje dėl koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės, dėl Departamente taikomo (taikyto) darbo nuotoliniu būdu bei dėl to, kad karantino laikotarpiu (trukusio iki 2020 m. birželio 16 d.) Departamente susikaupė daug paklausimų (skundų), į kuriuos atsakyti galima tik atlikus fizinį patikrinimą nuvykus į vietą, taip pat dėl šių aplinkybių vėliau atsiradusio žmoniškųjų išteklių stygiaus (pažymos 6.2, 6.3 punktai).

Departamentas, susipažinęs su pirmiau nurodytuose AAA, NVSC ir Savivaldybės administracijos raštuose pateikta informacija, pateikė atsakymą į Pareiškėjo Prašymo klausimą Nr. 4. Departamentas 2020-08-14 Rašte nurodė išsamią pateikto atsakymo apskundimo tvarką (pažymos 6.3 punktas).

15.9. Departamento 2020-08-14 Raštu Pareiškėjas buvo informuotas, kad: Departamentas, susipažinęs su AAA, NVSC ir Savivaldybės administracijos atsakymais, teikia atsakymą į Pareiškėjo Prašymo 4-tą klausimą; Departamento paskirtis, vadovaujantis Departamento nuostatais (konkrečios teisės akto nuostatos nenurodytos), yra aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymas; Departamentas pagal kompetenciją atlieka UAB „Y“ atliekų tvarkymo bazės veiklai išduoto TIPK leidimo 2014 sąlygų kontrolę; UAB „Y“ TIPK leidime 2014 numatytas leidžiamas išmetamų į aplinkos

orą teršalų kiekis 18,503 t/metus amoniako iš taršos šaltinio Nr. 601 (atliekų perdirbimo angaras); informaciją apie amoniako kiekius, išmestus per 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus, UAB „Y“ pateikė statistinėse oro taršos apskaitos metinėse ataskaitose ir deklaravo teikdama mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių deklaracijas; UAB „Y“ į aplinkos orą išmesti amoniako kiekiai neviršija TIPK leidime 2014 nustatyto normatyvo.

Departamentas, taikydamas prevencines priemones, kasmet vykdo Įmonės planinius patikrinimus; rašte nurodyta išsami pateikto atsakymo apskundimo tvarka (pažymos 6.3 punktas).

16. Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, darytinos šios išvados:

16.1. Departamentas, gavęs Pareiškėjo Prašymą ir nustatęs, kad Prašymas adresuotas tik Departamentui (vienai institucijai), kad Pareiškėjo Prašyme keliamų klausimų nagrinėjimas priskirtinas AAA, NVSC bei Savivaldybės administracijos kompetencijoms, vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių 28 punkto nuostatomis, nustatančiomis, kad prašymo, adresuoto vienai institucijai, kai prašyme nurodyti klausimai priskiriami kelių institucijų kompetencijai, nagrinėjimą organizuoja ir į jį atsako prašymą gavusi institucija (pažymos 11.1.3 papunktis), *ėmėsi veiksmų dėl Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimo organizavimo*, t. y. 2020-06-29 Raštu persiuntė Pareiškėjo Prašymą (kiek tai susiję su klausimais Nr. 1, 2, 3, 5, 6) nagrinėti pagal kompetenciją AAA, NVSC ir Savivaldybės administracijai (pažymos 15.1 punktas).

16.2. Departamentas Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimo metu *nesivadovavo* Prašymų nagrinėjimo taisyklių 28 punkto nuostatomis, reglamentuojančiomis, jog prašymą gavusi institucija, nustačiusi, kad prašyme nurodyti klausimai priskiriami ir kitų institucijų kompetencijai, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos persiunčia jo kopiją kitoms institucijoms, su kurių kompetencija susijęs prašymo nagrinėjimas (pažymos 11.1.3 papunktis), nes *Pareiškėjo Prašymas Departamente gautas ir užregistruotas 2020-06-09, o nagrinėjimui pagal kompetenciją AAA, NVSC ir Savivaldybės administracijai jis persiustas Departamento 2020-06-29 Raštu* (pažymos 15.1 punktas).

16.3. Departamentas Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimo metu *nesivadovavo* Prašymų nagrinėjimo taisyklių 25 punktu, nustatančiu, kad prašymai turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos (pažymos 11.1.1 papunktis), nes atsakymą į Pareiškėjo Prašymą, Departamente gautą 2020-06-09, pateikė Departamento 2020-08-14 Raštu (pažymos 15.1, 15.9 punktai).

Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui nebuvo pateikta informacija, dokumentai (kopijos), įrodantys, kad Pareiškėjas buvo informuotas apie jo Prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą, kaip tai reglamentuoja Prašymų nagrinėjimo taisyklių 26 punktas (pažymos 11.1.2 papunktis).

Seimo kontrolierius atkreipia Departamento dėmesį į tai, kad vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (pažymos 10.1.1 papunktis). Pažymėtina, kad šalyje paskelbtas karantinas nesudaro prielaidų nesilaikyti gero viešojo administravimo principo reikalavimų, todėl karantino laikotarpiu pareiškėjai turi teisę žinoti, kokie veiksmai yra atliekami dėl jų skundų.

Atsižvelgiant į tai, *Seimo kontrolierius Departamentui rekomenduoja* laikytis gero viešojo administravimo principo reikalavimų ir ateityje raštu informuoti pareiškėjus apie jų skundų (prašymų) nagrinėjimo termino pratęsimą.

16.4. Departamentas Pareiškėjo prašymo nagrinėjimo metu *neveikė pagal* Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte įtvirtintą išsamumo principą, reiškiantį, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį (pažymos 10.2 punktas), nes, įvertinus Pareiškėjo Prašymo turinį (pažymos 4 punktas), Departamento 2020-08-14 Rašto turinį (pažymos 15.9 punktas) nustatyta, kad:

16.4.1. Departamentas 2020-08-14 Rašte nepateikė informacijos atsakant į Pareiškėjo Prašymo klausimą Nr. 3, nors Pareiškėjas Prašyme būtent Departamento prašė suteikti informaciją, „kokių veiksmų ir kada imsis Departamentas, kad užtikrintų specialiajame teritorijos planavimo dokumente nustatytą išmetamo amoniako kiekių kontrolę“, t. y. nenurodė (pagrindžiant konkrečiomis

teisės aktų nuostatomis), ar Departamentas imsis / nesiims kokių nors veiksmų Pareiškėjo keliamu klausimu (pažymos 4, 15.9 punktai);

16.4.2. Departamento 2020-08-14 Rašte Pareiškėjui nebuvo suteikta informacija, atsakant į Prašymo klausimą Nr. 6 („kas atsakingas už tai, kad įmonė nesilaiko nustatytų specialiųjų teritorijos reikalavimų“), nes AAA nurodė, jog teikė informaciją dėl Pareiškėjo Prašymo klausimo Nr. 1; NVSC Vilniaus departamentas teikė informaciją atsakant į Pareiškėjo Prašymo klausimus Nr. 1, 2, 5; Savivaldybės administracija informaciją teikė atsakant į Prašymo klausimą Nr. 5 (pažymos 15.2, 15.4, 15.6, 15.9 punktai);

16.4.3. Departamento 2020-08-14 Rašte Pareiškėjui nebuvo suteikta informacija (pateikta rašto kopija), kurią nurodė Savivaldybės administracija 2020-07-24 Rašte, nes minėtas Savivaldybės administracijos 2020-07-24 Raštas buvo pateiktas tik Departamentui (pažymos 15.5 punktas).

16.5. Departamentas Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimo metu *vadovavosi* Prašymų nagrinėjimo taisyklių 38 punktu, nustatančiu, kad atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priešastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis, asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas (pažymos 11.1.4 papunktis), nurodė išsamią pateikto atsakymo apskundimo tvarką (pažymos 15.9 punktas).

17. Atsižvelgiant į tai, kad Departamentas Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimo metu nesivadovavo Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte įtvirtintu išsamumo principu ir nesuteikė Pareiškėjui išsamios informacijos, nesivadovavo Prašymų nagrinėjimų taisyklių 25, 26, 28 punktais (Pareiškėjo Prašymą institucijoms persiuntė ir atsakymą pateikė pažeidžiant nustatytus terminus, neinformavo apie Prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą ir kt.) (pažymos 16.2–16.4 punktai), skundo dalis dėl Departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo Prašymą pripažintina pagrįsta.

Dėl į aplinkos orą išskiriamo amoniako kiekio

18. Įvertinus skundo dėl į aplinkos orą išskiriamo amoniako kiekio tyrimo metu gautą informaciją, teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 10–11 punktuose, teismų praktiką (pažymos 12 punktas), konstatuotina:

18.1. Pareiškėjas kelia klausimą, jog UAB „Y“ vykdomai ūkinei veiklai SAZ ribos, kurios buvo sumažintos patvirtinus Specialųjį planą, būtų nustatytos 500 m, t. y. tokios, kokios yra reglamentuojamos teisės aktuose, nes UAB „Y“ pateiktoje PVSV ataskaitoje, nurodyta, kad taikant taršos mažinimo priemones į aplinkos orą išsiskirs 0,189 t/metus amoniako, o aplinkos oro taršos 2019 m. metinėje ataskaitoje UAB „Y“ nurodo, kad į aplinkos orą amoniako išsiskyrė 4,3417 t/metus.

18.2. Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 17 punktas, 24 straipsnio 1 dalis (redakcija, galiojusi nuo 2016-04-01 iki 2017-01-01) nustatė, kad *asmenys, norintys keisti ūkinę veiklą, didinti jos intensyvumą*, valdantys ar turintys nuosavybės teise statinius, kuriuose vykdoma (planuojama vykdyti) ūkinė veikla yra susijusi su žmogaus gyvenamosios aplinkos tarša, *nustato sanitarines apsaugos zonas*, t. y. nustato aplink stacionarų taršos šaltinį esančią teritoriją, kurioje dėl galimo neigiamo vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai galioja įstatymais ar Vyriausybės nutarimais nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos (pažymos 10.4.1, 10.4.2 papunkčiai). Pagal minėto straipsnio 2 dalį (redakcija, galiojusi nuo 2016-04-01 iki 2017-01-01), *sanitarinės apsaugos zonos ribų* dydžius ūkinei veiklai nustatė Vyriausybė, tačiau šie *dydžiai planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metu*, įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, *galėjo būti sumažinti* (pažymos 10.4.2 papunktis). SAZ taisyklių 39.1 punktas (redakcija, galiojusi nuo 2015-07-09 iki 2016-04-30) reglamentavo, kad SAZ ribos gali būti mažinamos, kai, įgyvendinus žmonių sveikatos saugos ir aplinkos apsaugos priemones, atlikus taršos tyrimus gyvenamojoje aplinkoje, įvertinus ūkio subjekto monitoringo (stebėsenos) duomenis,

nustatyta, kad gyvenamojoje aplinkoje ir / arba rekreacinėje teritorijoje tarša ne didesnė kaip nustatyta teisės norminiuose aktuose (pažymos 11.3.2 papunktis).

Savivaldybės taryba 2011 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. 1-4 nusprendė pradėti rengti Specialųjį planą, kurio tikslas – nustatyti UAB „Y“ vykdomai ūkinei veiklai SAZ ribas (pažymos 8.3 punktas).

18.3. UAB „Y“, vadovaujantis SAZ taisyklių 41 punktu (redakcija, galiojusi nuo 2015-07-09 iki 2016-04-30) nustačiusi, kad SAZ ribos tikslinamos atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą (pažymos 11.3.3 papunktis), siekdama pakeisti SAZ ribas, Specialiojo plano rengimo metu atliko PVSV (UAB „Z“ parengė PVSV ataskaitą).

Tuometis Vilniaus visuomenės sveikatos centras, įvertinęs UAB „Z“ parengtą PVSV ataskaitą, 2013-04-02 sprendimu Nr. (12.32)-12-32-7 pritarė ūkinės veiklos galimybėms UAB „Y“ ir SAZ dydžiui, sutampančiam su ūkinės veiklos sklypo ribomis (pažymos 9.4 punktas).

Teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsnio 5 dalis (redakcija, galiojusi nuo 2010 m. spalio 1 d. iki 2014 m. sausio 1 d.) nustatė, kad specialiojo teritorijų planavimo proceso baigiamąjį etapą sudarė: teritorijų planavimo dokumento svarstymo ir derinimo stadija – konsultavimasis ar viešas svarstymas, derinimas su institucijomis, ginčų nagrinėjimas; teritorijų planavimo dokumento tvirtinimo stadija – tikrinimas valstybinę teritorijų planavimo priežiūrą atliekančioje institucijoje, tvirtinimas ir registravimas teritorijų planavimo registre (pažymos 10.6 punktas).

Parengtą Specialųjį planą suderino Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Širvintų skyrius 2013-08-09 raštu Nr. 4455-(14.40.204)-341, tuometis Vilniaus visuomenės sveikatos centro Širvintų skyrius 2013-07-30 Teritorijų planavimo dokumentų vertinimo pažyma Nr. 22(22-3-6)-22.3.11-33), Savivaldybės administracijos Nuolatinė statybos komisija 2013-08-20 derinimo protokolu Nr. A2-30. Tuometis Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos Vilniaus teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyrius 2013-09-25 pateikė išvadą (Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo aktas Nr. TP1-2484), kad Specialųjį planą tvirtinti galima (pažymos 8.4 punktas). Pažymėtina, kad informacija apie pradedamą rengti Specialųjį planą, apie galimybę susipažinti su juo bei teikti pastabas buvo skelbiama laikraštyje „Širvintų kraštas“, Savivaldybės administracijos ir Jauniūnų seniūnijos skelbimų lentose, Savivaldybės administracijos interneto svetainėje, žemės sklypų, kurie pateko į SAZ, savininkai apie tai buvo informuojami raštu (pažymos 8.3 punktas). Savivaldybės administracijos direktorius 2016 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 9-318 patvirtino Specialųjį planą, kuriuo UAB „Y“ SAZ ribos buvo pakeistos (sumažintos) ir sutapo su UAB „Y“ teritorijos ribomis (pažymos 8.4 punktas).

Seimo kontrolieriai, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 1 dalimi (pažymos 10.5.1 papunktis), *tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje*, tačiau Seimo kontrolieriams *nesuteikta teisė nagrinėti administravimo srities ginčus bei vertinti priimtų administracinių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo. Administravimo srities ginčus*, vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi, *sprendžia administraciniai teismai* (pažymos 10.7 punktas). Seimo kontrolierių įstatymo 15 straipsnyje nustatyta, kad skundams paduoti nustatomas vienerių metų terminas nuo skundžiamų veiksmų padarymo ar skundžiamo sprendimo priėmimo, o skundai, paduoti praėjus šiam terminui, netiriami, jeigu Seimo kontrolierius nenusprendžia kitaip (pažymos 10.5.2 papunktis).

Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, Seimo kontrolierius šios pažymos dalyje nevertino pareigūnų, derinusių Specialiojo plano sprendinius, veiksmų, nes nuo jų padarymo (2011–2016 m.) yra praėję daugiau nei vieneri metai, bei nevertino Savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. balandžio 14 d. įsakymo Nr. 9-318 teisėtumo ir pagrįstumo, nes ginčas dėl jo teisėtumo ir pagrįstumo gali (galėjo) būti sprendžiamas teisme.

18.4. PVSV ataskaitoje pateikti du UAB „Y“ išsiskiriančio amoniako pažemio koncentracijos sklaidos variantai: pagal esamą situaciją ir perspektyvinę, t. y. po atliekų tvarkymo pajėgumų didinimo ir veiklos išplėtimo, taikant oro taršos mažinimo priemones. PVSV ataskaitoje buvo nurodyta: 1) pagal esamus atliekų kompostavimo įmonės pajėgumus, kai kompostuojamų medžiagų kiekis siekia 32 tūkst. t/metus, amoniako į aplinkos orą išsiskiria 7,68 t/metus amoniako; 2) padidinus kompostuojamų medžiagų kiekį iki 98,5 tūkst. t/metus, į aplinkos orą išsiskirs – 23,64 t/metus amoniako, tačiau,

pritaikius oro taršos mažinimo priemones (purškiamas probiotikas, „Gore“ plėvelė), amoniako išsiskyrimas į aplinkos orą sumažins iki $0,189 \text{ t/metus}$ (pažymos 8.5, 9.5 punktai).

Kaip jau buvo rašyta pažymos 18.3 punkte, tuometis Vilniaus visuomenės sveikatos centras, kaip institucija nagrinėjanti PVSV ataskaitas ir priimanti sprendimus dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių (Vilniaus visuomenės sveikatos centro nuostatų 10.2.5 papunktis; galiojo iki 2016-04-01) (pažymos 11.6 punktas), išnagrinėjęs PVSV ataskaitą, 2013-04-02 sprendimu Nr. (12.32)-12-32-7 pritarė ūkinės veiklos galimybėms UAB „Y“ ir SAZ dydžiui, sutampančiam su ūkinės veiklos sklypo ribomis (pažymos 9.4 punktas). Tuometinis Vilniaus visuomenės sveikatos centro Širvintų skyrius, kaip institucija rengianti, išduodanti planavimo sąlygas Specialiojo plano rengimui bei derinanti parengtus specialiuosius planus (Susisiekiimo komunikacijų specialiųjų planų rengimo taisyklių 14.4, 21 punktų nuostatos (redakcija, galiojusi nuo 2012-09-15 iki 2014-08-20) (pažymos 11.8 punktas), 2013-07-30 Teritorijų planavimo dokumentų vertinimo pažymoje Nr. 22(22-3-6)-22.3.11-33) pateikė išvadą, kad Specialusis planas atitinka visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimus (pažymos 9.5 punktas).

Skundo tyrimo metu NVSC Vilniaus departamentas, paprašytas informuoti, pagal kokius duomenis buvo vertinamas (apskaičiuojamas) išsiskiriantis kvapas gyvenamojoje aplinkoje ir pateikta išvada, kad artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje kvapo vertė neviršys HN „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ reglamentuojamos ribinės vertės, informavo, kad vadovaujantis PVSV ataskaitoje nurodytais „*kvapų sklaidos modeliavimo rezultatais, apskaičiuotas kvapas pagal susidarantį $0,189 \text{ t/metus}$ amoniako kiekį, ūkinės veiklos metu ties sklypo ribomis sieks iki 4 OUE/m^3* “ bei, kad „Veiklos scenarijus, kuomet nebūtų naudojamos kvapo mažinančios priemonės, PVSV ataskaitoje nebuvo vertinamas“ (pažymos 9.3 punktas).

18.5. UAB „Y“ paraiškoje TIPK leidimui gauti pateikė išmetamo į aplinkos orą amoniako kiekį – $18,503 \text{ t/metus}$ (iš taršos šaltinio Nr. 601 atliekų perdirbimo angaras) (pažymos 7.3 punktas), TIPK leidime 2014 nurodyta, kad UAB „Y“ leidžiamas išmesti į aplinkos orą amoniako kiekis – $18,503 \text{ t/metus}$ (pažymos 9.5 punktas), o 2019 m. aplinkos oro taršos metinėje ataskaitoje nurodyta, kad UAB „Y“ vykdamas ūkinę veiklą į aplinkos orą 2019 m. amoniako išsiskyrė $4,3417 \text{ t/metus}$ (pažymos 2.2 punktas).

18.6. Tai, kad kvapas (tarša) yra jaučiama už UAB „Y“ teritorijos ribų bei gyvenamojoje aplinkoje, nurodė ir Savivaldybės administracija 2018-01-08 rašte Nr. (1-12)-13-198, pažymėdama, kad Širvintų rajono savivaldybės gyventojai skundžiasi dėl iš UAB „Y“ sklindančios kvapų taršos, kad kvapai sklinda aplinkoje 3–5 km atstumu, kad tuo buvo įsitikinta lankantis <...> kaimuose ir kad kvapų tarša daro neigiamą įtaką žmonių savijautai ir sveikatai (pažymos 12.5 punktas).

18.7. Skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui nebuvo suteikta informacija, dokumentai, įrodantys, kad institucijos (pvz.: AAA, NVSC) yra tikrinę, ar UAB „Y“ įdiegė (diegia) oro taršą mažinančias priemones bei, ar yra atlikę kvapų kontrolę, UAB „Y“ vykdamas ūkinę veiklą.

19. Atsižvelgiant į tai, kad:

19.1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 straipsnis skelbia, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata (pažymos 10.1.2 papunktis). Sveikatos sistemos įstatymo preambulėje nustatyta, kad gyventojų sveikata yra didžiausia visuomenės socialinė ir ekonominė vertybė (pažymos 10.3 punktas). Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas nuosekliai pažymi, kad vienas iš valstybės veiklos tikslų, įtvirtintų Konstitucijoje, yra užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką (pažymos 12.1, 12.2 punktai). Teismų praktikoje taip pat pripažįstama, jog žmogaus sveikata yra Konstitucinė vertybė (pažymos 12.3 punktas). Tačiau, kaip pažymėjo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2017-02-14 nutartyje (administracinė byla Nr. A-2549-556/2017), asmenų teisė į saugią ir švarią aplinką nėra absoliuti ir nepaneigia ūkinių vienetų teisės verstis norima ūkine veikla (12.4 punktas);

19.2. NVSC išvadą, kad UAB „Y“ ūkinės veiklos skleidžiamas kvapas ties sklypo UAB „Y“ sklypo ribomis (SAZ ribomis) bei gyvenamojoje aplinkoje neviršys HN „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ reglamentuoto lygio, t. y. 8 OUE/m^3 , pateikė įvertinusi PVSV ataskaitoje nurodytus kvapų sklaidos modeliavimo rezultatus, kurie apskaičiuoti pagal susidarantį $0,189 \text{ t/metus}$ amoniako kiekį (pažymos 18.4 punktas), o UAB „Y“ 2019 m. aplinkos oro taršos

metinėje ataskaitoje nurodo, kad vykdamas ūkinę veiklą į aplinkos orą 2019 m. amoniako išsiskyrė 4,3417 t/metus (pažymos 18.5 punktas);

19.3. skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui nebuvo suteikta informacija, dokumentai, įrodantys, kad institucijos (pvz.: AAA, NVSC) yra tikrinę, ar UAB „Y“ įdiegė (diegia) oro taršą mažinančias priemones bei, ar yra atlikę kvapų kontrolę, UAB „Y“ vykdamas ūkinę veiklą (pažymos 18.7 punktas);

19.4. UAB „Y“ institucijoms pateiktuose dokumentuose (paraiškoje TIPK leidimui gauti, PVSV ataskaitoje, 2019 m. aplinkos oro taršos metinėje ataskaitoje) nurodyti skirtingi į aplinkos orą išskiriamas (išsiskiriančio) amoniako kiekiai (pažymos 18.4, 18.5 punktai);

19.5. priklausomai nuo UAB „Y“ vykdomos ūkinės veiklos metu išsiskiriančio amoniako kiekio į aplinkos orą yra apskaičiuojama kvapo koncentracijos ribinė vertė, kuri negali reglamentuoto lygio, t. y. 8 OUE/m³;

19.6. kvapas (tarša) yra jaučiamas už UAB „Y“ teritorijos ribų bei gyvenamojoje aplinkoje, – nurodė ir Savivaldybės administracija 2018-01-08 rašte Nr. (1-12)-13-198 (pažymos 18.6 punktas), skundo dalis dėl į aplinkos orą išskiriamas amoniako kiekio pripažintina pagrįsta.

20. NVSC, vadovaujantis Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 5 dalies punktu (pažymos 10.4.3 papunktis) NVSC nuostatų 10.2.3 papunkčiu (pažymos 11.7 punktas), vykdo sanitarinės apsaugos zonų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę. Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių 3 punktas reglamentuoja, kad kvapų kontrolė atliekama gavus asmens (asmenų) skundą, kuriame asmuo (asmenys) skundžiasi iš ūkinėje komercinėje veikloje naudojamų stacionariųjų taršos kvapais šaltinių skleidžiamais kvapais gyvenamosios aplinkos ore (pažymos 11.5 punktas). Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento 13.31 papunktis nustato, kad NVSC operatyviają kontrolę (neplaninį patikrinimą) atlieka gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą atlikti objekto patikrinimą ar kitos valstybės kompetentingos institucijos prašymą (pažymos 11.9 punktas).

Atsižvelgdamas į pirmiau nurodytas teisės aktų nuostatas, *Seimo kontrolierius NVSC rekomenduoja:*

20.1. atlikti SAZ valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolę, kurios metu patikrinti ir įvertinti, ar UAB „Y“ vykdydama ūkinę veiklą nepažeidžia Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio, kitų teisės aktų nuostatų; nustačius teisės aktų pažeidimų, imtis veiksmų pagal nustatytą kompetenciją;

20.2. atlikti kvapų kontrolę (UAB „Y“ vykdamas ūkinę veiklą) ir apskaičiuoti kvapą ties įmonės teritorijos riba; nustačius pažeidimų, imtis veiksmų pagal nustatytą kompetenciją;

20.3. patikrinti ir įvertinti: ar UAB „Y“ įdiegė (diegia) aplinkos taršą mažinančias priemones; nustačius pažeidimų, imtis veiksmų pagal nustatytą kompetenciją.

21. AAA, vadovaujantis Taisyklių 13 punktu, išduoda, pakeičia TIPK leidimą, patikslina TIPK leidimo sąlygas, panaikina TIPK leidimo galiojimą, peržiūri TIPK leidimo sąlygas (pažymos 11.2.2 papunktis).

Atsižvelgdamas į pirmiau nurodytas teisės aktų nuostatas, *Seimo kontrolierius AAA rekomenduoja:*

21.1. įvertinti UAB „Y“ dokumentuose (paraiška dėl TIPK leidimo gavimo, PVSV ataskaita, kt. dokumentai) nurodytą informaciją apie išmetamam į aplinkos orą amoniakui taikomus skirtingus normatyvus; nustačius pažeidimų, pagal nustatytą kompetenciją imtis veiksmų, susijusių su TIPK leidimo 2014 sąlygų pakeitimu arba patikslinimu;

21.2. atlikti UAB „Y“ vykdomos ūkinės veiklos metu į aplinkos orą išsiskiriančio amoniako kiekio matavimus;

21.3. informuoti (pagrindžiant teisės aktų nuostatomis), ar išduodant TIPK leidimą į jo sąlygas yra įrašomos (turi būti) PVSV ataskaitose nurodytos taršos mažinimo (kompensacinės) priemonės;

21.3.1. jeigu įrašomos, informuoti, dėl kokių priežasčių UAB „Y“ išduoto TIPK leidimo 2014 sąlygos nebuvo patikslintos (papildytos);

21.3.2. jeigu neįrašomos, informuoti, ar nebūtų tikslinga reglamentuoti, kad į TIPK leidimų sąlygas turi būti įrašomos PVSV ataskaitose nurodytos taršos mažinimo (kompensavimo) priemonės.

22. Departamentas, pagal Departamento nuostatų 10.6 punktą, kontroliuoja, ar tinkamai vykdoma gamtos išteklių naudojimo, teršalų išmetimo į aplinką, atliekų apskaita, ar pateikiami teisingi šios apskaitos duomenys, tikrina, ar fiziniai ir juridiniai asmenys teisingai apskaičiuoja ir deklaruoja mokesčių už išgaunamus valstybinius gamtos išteklius, ar teisingai apskaičiuoja mokesčių už aplinkos teršimą (pažymos 11.10 punktas).

Departamentas 2020-08-14 Rašte nurodė, kad: informaciją apie amoniako kiekius, išmestus per 2016, 2017, 2018 ir 2019 metus, UAB „Y“ pateikė statistinėse oro taršos apskaitos metinėse ataskaitose ir deklaravo teikdama mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių deklaracijas; UAB „Y“ į aplinkos orą išmesti amoniako kiekiai neviršija TIPK leidime 2014 nustatyto normatyvo (pažymos 15.9 punktas). Pažymėtina, kad skundo tyrimo metu Seimo kontrolieriui nebuvo suteikta informacija, ar Departamentas išvadą, kad UAB „Y“ į aplinkos orą išmesti amoniako kiekiai neviršija TIPK leidime 2014 nustatyto normatyvo, buvo padaryta įvertinus tik UAB „Y“ pateiktus duomenis ar atlikus kontrolę dėl šių apskaitos duomenų teisingumo, kaip tai nustatyta Departamento nuostatų 10.6 punkte.

Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, Seimo kontrolierius, *Departamentui rekomenduoja*: informuoti, ar Departamentas tikrino, ar UAB „Y“ pateikti duomenys yra teisingi; jeigu ne, dėl kokių priežasčių.

SEIMO KONTROLIERIAUS PRENDIMAI

23. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalį dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo Prašymą pripažinti pagrįsta.

24. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalį dėl į aplinkos orą išskiriamo amoniako kiekio pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

25. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja *Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos direktoriui*:

25.1. atkreipti dėmesį į tai, kad Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos pareigūnai Pareiškėjo Prašymo nagrinėjimo metu nesivadovavo Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintu išsamumo principu ir nesuteikė Pareiškėjui išsamios informacijos, nesivadovavo Prašymų nagrinėjimų taisyklių 25, 26, 28 punktais (Pareiškėjo Prašymą institucijoms persiuntė ir atsakymą pateikė pažeidžiant nustatytus terminus, neinformavo apie Prašymo nagrinėjimo termino pratęsimą ir kt.) (pažymos 16.2–16.4 punktai);

25.2. imtis veiksmų, kad ateityje pareiškėjų prašymai Aplinkos apsaugos departamente prie Aplinkos ministerijos būtų nagrinėjami nepažeidžiant teisės aktų nuostatų;

25.3. imtis veiksmų, kad Pareiškėjui būtų pateikta informacija, atsakant į Pareiškėjo Prašymo 3, 6 klausimus, ir pateikti Širvintų rajono savivaldybės administracijos 2020-07-24 Rašto kopiją;

25.4. atkreipti dėmesį į tai, kad vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms ir kad šalyje paskelbtas karantinas nesudaro prielaidų nesilaikyti gero viešojo administravimo principo reikalavimų (pažymos 16.3 punktas);

25.5. informuoti apie UAB „Y“ atsakingam asmeniui ir UAB „Y“, kaip juridiniam asmeniui, pritaikytas administracinio poveikio ir (arba) Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme numatytas poveikio priemonės (Seimo kontrolieriui pateikti informaciją patvirtinančių dokumentų kopijas) (pažymos 6.4 punktas).

25.6. informuoti, ar Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos tikrino, ar UAB „Y“ pateikti duomenys yra teisingi; jeigu ne, dėl kokių priežasčių (pažymos 22 punktas).

26. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja *Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Vilniaus departamento direktoriui*:

26.1. atlikti SAZ valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolę, kurios metu patikrinti ir įvertinti, ar UAB „Y“ vykdydama ūkinę veiklą nepažeidžia Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio, kitų teisės aktų nuostatų; nustatius teisės aktų pažeidimų, imtis veiksmų pagal nustatytą kompetenciją (pažymos 20.1 punktas);

26.2. atlikti kvapų kontrolę (UAB „Y“ vykdant ūkinę veiklą) ir apskaičiuoti kvapą ties įmonės teritorijos riba; nustatius pažeidimų, imtis veiksmų pagal nustatytą kompetenciją (pažymos 20.2 punktas);

26.3. patikrinti ir įvertinti: ar UAB „Y“ įdiegė (diegia) aplinkos taršą mažinančias priemones; nustatius pažeidimų, imtis veiksmų pagal nustatytą kompetenciją (pažymos 20.3 punktas).

27. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 14 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja *Aplinkos apsaugos agentūros direktoriui rekomenduoja*:

27.1. įvertinti UAB „Y“ dokumentuose (paraiška dėl TIPK leidimo gavimo, PVSV ataskaita, kt. dokumentai) nurodytą informaciją apie išmetamam į aplinkos orą amoniakui taikomus skirtingus normatyvus; nustatius pažeidimų, pagal nustatytą kompetenciją imtis veiksmų, susijusių su TIPK leidimo 2014 sąlygų pakeitimu arba patikslinimu (pažymos 21.1 punktas);

27.2. atlikti UAB „Y“ vykdomos ūkinės veiklos metu į aplinkos orą išsiskiriančio amoniako kiekio matavimus;

27.3. informuoti (pagrindžiant teisės aktų nuostatomis), ar išduodant TIPK leidimą į jo sąlygas yra įrašomos (turi būti įrašomos) PVSV ataskaitose nurodytos taršos mažinimo (kompensacinės) priemonės;

27.3.1. jeigu įrašomos, informuoti, dėl kokių priežasčių UAB „Y“ išduoto TIPK leidimo 2014 sąlygos nebuvo patikslintos (papildytos) (pažymos 21.3.1 papunktis);

27.3.2. jeigu neįrašomos, informuoti, ar nebūtų tikslinga reglamentuoti, kad į TIPK leidimų sąlygas turi būti įrašomos PVSV ataskaitose nurodytos taršos mažinimo (kompensavimo) priemonės (pažymos 21.3.2 papunktis);

27.4. informuoti, ar AAA jau yra atlikusi TIPK leidimo sąlygų peržiūrą ir priėmusi / parengusi sprendimą dėl TIPK leidimo 2014 sąlygų peržiūros (pažymos 7.6 punktas).

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume informuoti **Pareiškėją ir Seimo kontrolierių** (Seimo kontrolieriui pateikti **informaciją pagrindžiančius dokumentus**).

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas